102 . Ţaga | Judeţ: Cluj | Punct: Baza Arheologică | Anul: 2008

Anul: 2008
Cod RAN: 59835.01
Perioade: Preistorie, Antichitate, Evul Mediu
Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, Epoca romană timpurie, Epoca medievală timpurie
Tipuri sit: exploatare/carieră
Categorii sit: Apărare (construcţii defensive), Domestic
Autori: Diana Bindea, Gheorghe Lazarovici, Zoia Maxim, Alexandra Peştean, Luminiţa Săsăran, Ovidiu Sechel
Instituţii: Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Eftimie Murgu", Reşiţa, Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Colegiul Pedagogic Sighetu Marmaţiei

Raport

Ultimele campanii şi-au concentrat atenţia asupra studierii sistemelor de fortificaţie de pe laturile de N, NE a aşezării, deoarece între şosea şi Lac sunt proprietăţi private vândute pentru a se construi case, astfel ca pericolul distrugerii sitului este iminent. Pâna în prezent s-au construit o casă locuită permanent, o casă de vacanţă şi una care este în construcţie. Din această cauză s-a intensificat cercetarea prin diferite metode a zonei, mai ales prin prospecţiuni megnetometrice cu protoni şi cesiu, sau topometrice, pentru a se depista locurile care trebuiesc urgent cercetate pentru a se salva cât mai multă informaţie şi materiale.

În toamna anului 2007 echipa profesorului Mischka Carsten de la Universitatea din Kiel, a efectuart prospecţiuni magnetometrice în zona afectată de lucrările edilitare, mai precis în jurul Casei Fodor. Terenul ce urma să fie prospectat era acoperit cu o vegetaţie abundentă formată din buruieni, ceea ce a necesitat intervenţia Primarului, care a trimis o echipă ce au tăiat şi strâns resturile vegetale. Astfel că s-au putut efectua prospectările. Sistemul de prospectare a fost determinat de planul înclinat spre lac al terenului. Direcţia de prospectare a fost E-V, de-a lungul pantei pentru a evita marcarea denivelărilor date de haturi (mejde) dintre loturile particulare. Staţia totală a verificat tot timpul ridicarea cartografică anterioară, diferenţele de localizare fiind de ordinul centimetrilor (sub 0,5 m), în raport de numărul de sateliţi. În vecinătatea Casei Fodor prospectările nu s-au apropiat sub 5 m de construcţie şi nici spre vest, deci spre centrul aşezării, deoarece betoniera şi cisterna de apă deranjau măsurătorile. Rezultatul măsurătorilor este elocvent şi confirmă obsevaţiile din anii precedenţi de la secţiunile S. 14, 21, 22 şi Casa Centea când s-au studiat frânturi din sistemul de fortificare. Pe harta magnetometrică se văd clar cele 2 sisteme de fortificaţie formate din şanţuri şi palisade, precum şi sistemul de Poartă, în dreptul casei Fodor, care exact pe acest loc extrem de important ş-a plantat o LIVADĂ (!!!!). Pe hartă se vede clar inclusiv un turn de pază la intrare (construcţie dreptunghiulară).

În perioada săpăturilor din acest an, o echipă condusă de Dorel Micle de la UV Timişoara a venit la Ţaga pentru a efectua măsurători cu magnetometru cu Cesiu pe o suprafaţă de cca. 1 ha la est de zona prospectată anterior. Se poate observa şi pe harta acestor scanări cele 2 fortificaţii, inclusiv situaţia dinspre şosea unde se vede o „construcţie” circulară (?).

În campania de săpături din anul acesta am colaborat cu Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Istorie, secţia Arheologie şi cu Colegiul Pedagogic din Sighetu Marmaţiei (prof. Ovidiu Sechel). Au fost deschise 2 secţiuni la 10,5 m - S de Casa Fodor pentru a cerceta situaţia stratigrafică a celor 2 fortificaţii şi a gropilor ce se pot „citi” pe harta magnetometrică. Secţiunile au fost perpendiculare pe sistemul de fortificaţie, de la şosea spre Lac şi aveau 2 x 20 m (S.24) şi 2 x 42 m (S.25). Caroierea secţiunilor s-a făcut, ca şi în anii precedenţi dinspre şosea spre Lac, din 2 în 2 m, astfel S. 24 avea 10 carouri (Fig. 4), iar S. 25

Generat la: 06.08.2025 17:23

avea 21 carouri. Toată suprafaţa a fost săpată manual pe nivele de la 0,20 la 0,05 m, în funcţie de situaţia arheologică. Încă de la decopertarea stratului arabil (între 0,20 şi 0,35 m, pe alocuri) au apărut materiale arheologice constând din ceramică, chirpici şi unelte litice, aflate în poziţie secundară datorită lucrării intensive a terenului încă din evul mediu, fiind şi un teren în pantă de cca 20°.

Cele mai multe materiale au fost în partea dinspre şosea a secţiunii S24, la adâncimea de 0,40 m, în carourile 1, 4, 6 şi 9, constând din 6 fragmente de topoare, 5 unelte din silex şi calcedonie şi o mulţime de resturi de prelucrare şi unelte finite uzate şi sparte din corneean. Oasele de animale erau descompuse, fiind sesizate doar urma lor în lut. La adâncimea de 0,60 m s-au conturat foarte bine complexele: în carourile 1 şi 2 erau gropile de stâlpi a unei locuinţe notată cu C. 78 (numerotarea complexelor este în continuarea celor din campaniile precedente) şi un şanţ de fundaţie; în caroul 3 şanţul palisadei duble din interiorul primului sistem de fortificaţie; Şanţul Mare (denumirile au fost date de mărimea deschiderii - lăţimii şanţului) în carourile 4-5; iar Şanţul Mic în carourile 6 şi 7. Şanţurile au fost golite, constatându-se că după abandonarea fortificaţiei, au fost umplute cu resturi menajere (ceramică din toate categoriile, inclusiv decorată cu incizii specifice fazei I a grupului Iclod; chirpic în diferite faze de ardere de la o uşoară calcinare până la vitrifiere, unelte sparte, resturi de prelucrare, oase de animale, un picior de statuetă, un fragment de zurnăitoare, biberoane, etc). După scoaterea umpluturii antropice din şanţuri s-a constatat existenţa unei depuneri naturale din timpul funcţionării fortificaţiei cu un mâl nisipos. S-au golit şanţurile şi de această depunere şi s-a constatat că Şanţul Mic avea o adâncime de 2,2 m, cu secţiunea transversală în formă de „V”, fundul îngustat de 0,30 m lăţime, iar pe toată lungimea cercetată avea înfipte un şir de ţăpuşe formând o capcană greu de trecut. Acest Şanţ a avut o fază de curăţire după o umplere naturală. Şanţul Mare avea o adâncime de 2,5 m şi avea secţiunea transversală tot sub formă de „V”, doar că fundul are o deschidere de doar 0,18 m şi o treaptă „pavată” cu gresie. Şi acest şanţ are o etapă de curăţire. Sistemul de fortificaţie are o lăţime de cca. 8 m constând din două şanţuri care au o deschidere totală de 5 m. S-a constatat că lutul scos la săparea şanţurilor a fost la consolidarea sistemului de palisadă. De asemenea s-a observat că şanţurile surprinse in S. 24 au un gen de amenajări, nişte stâlpi (piloni) care nu pot fi explicaţi în această fază a cercetării. Poate sunt în corelaţie cu situaţia pe care o putem „citi” pe hărţile magnetometrice, prin faptul că în această zonă, Şanţul Mare se continuă spre S, în timp ce Şanţul Mic „dispare”.

În continuarea secţiunii S. 24 s-a trasat, la 1 m distanţă, secţiunea S. 25 cu lungimea de 40 de m iniţial, după care am fost nevoiţi s-o lungim cu 2 m pentru a prinde în întregime şanţul celei de a doua fortificaţii. Lăţimea secţiunii a fost tot de 2 m, iar caroiajul din 2 în 2 m, pe direcţia est. S-au respectat aceleaşi principii de săpare ca şi la S. 24, cu amendamentul că în această zonă, panta este mai accentuată şi a necesitat o atenţie deosebită la stratigrafia orizontală. În S. 25 sub stratul arabil, doar pe alocuri se păstrează stratul antic, restul a „curs” spre Lac, dar s-au conturat foarte bine complexele (gropile de stâlpi de la 2 locuinţe – C. 80 şi C. 81, groapa cu depunerea de vase – c. 79, două şanţuri de palisade simple şi Şanţul exterior al ultimei fortificaţii). S-au preparat gropile de stâlpi, care, în general, au adâncimea, în steril, de 0,30 m, o groapă de mari dimesiuni cu adâncimea de 1,5 m, care avea în partea de sus depusă o „casuţă” de lut decorată cu incizii în reţea. În caroul 2, la adâncimea de 0,35 m a fost găsit un complex cu vase întregibile (o amforă, un vas cilindric şi un vas de tip sac) şi trei unelte din corneean negru cenuşiu, dintre care unul în descoperit în amforă. Vasele au fost depuse într-o groapă puţin adâncită, cu marginile neregulate şi care a fost umplută rapid, după cum sugerează pământul brun amestecat cu galben. Vasele au fost ridicate, iar pământul din groapă şi vase a fost flotat, recuperându-se seminţe minuscule ce urmează să fie studiate de Beatrice Ciută (paleobotanist). Au fost preparate şi golite şanţurile celor două palisade simple şi a Şanţului exterior de apărare, care se află în caroul 20 şi 27. Distanţa dintre Şanţ şi prima palisadă este de 7 m, iar distanţa exterioară a şanţurilor din cele două fortificaţii este de 49 m. Palisadele erau construite în sistem gard, stâlpii fiind montaţi într-un şanţ de fundaţie. Adâncimea fundaţiei, în steril, este de 0,60 m. Pe fundul şanţului de fundaţie, din loc în loc, se observa locul unde erau stâlpii principali. Şanţul fortificaţiei a doua era în secţiunea transversală de tip V, însă cu fundul mai larg, de cca. 0,30 – 0,40 m, iar adâncimea în steril era de 1 m. Lângă profilul de N, spre Poartă, Şanţul se adâncea cu încă 0,50 m (în secţiunea noastră), coborând brusc. Anul viitor dorim să cercetăm această situaţie până la Poartă, şi daca vom putea şi sistemul Porţii. În acest Şanţ de apărare erau foarte puţine materiale, s-a constatat o umplere normală, iar în tasarea de pe mijlocul şanţului erau doar fragmente mărinte de chirpic. Şanţul a fost colmatat cu nisipuri şi mâl, în diferite etape de inundare.

Au fost efectuate ridicări topografice atât la sistemele de fortificaţie cât şi la complexe, astfel că este uşor de coroborat datele topo cu cele magnetometrice.

Materialul arheologic recoltat în timpul cercetărilor a fost prelucrat astfel: utilajul litic şi ostealogic a fost inventariat, analizat macroscopic, definit şi o parte desenat; chirpicul a fost studiat păstrându-se mostre în vederea efectuării unor analize de termoluminiscenţă şi difracţie de raze X, iar unde este cazul studierea urmelor lăsate de fibrele vegetale folosite la degresare; gresiile care sunt singurele roci cu sursă locală au fost marcate şi urmează să fie studiate în mod deosebit; ceramica a fost spălată integral, marea majoritate a fost prelucrată şi introdusă în baza de date, statisticat, inventariat. Au fost inventariate 565 de piese, constând din tot materialul litic, uneltele de os, obiecte ceramice speciale (biberoane, picior de statuetă, mărgică) şi ceramică prelucrată şi statisticată. Materialul osteologic provenind din secţiunile S. 24 şi S. 25 sunt în studiu la Diana Bindea (arheozoolog), iar cel litic la Luminiţa Săsăran (geolog). Din Şanţul Mare şi cel Mic au fost recoltate oase de animale în vederea unor datări cu C14, dacă vom avea posibilitatea să le trimitem în străinătate.

Având în vedere existenţa unui Program de cercetare şi valorificare a sitului arheologic de la Ţaga (2007-2013), dorim pe viitor ca la intrarea în zona „Parcului arheologic” să reconstituim o porţiune din prima fortificaţie –şanţuri şi palisada dublă. Aceste lucrări le vom executa cu ajutorul Primăriei din Ţaga şi a Casei de Cultură din Caransebeş. Până în prezent s-au reconstituit un bordei şi o locuinţă de suprafaţă după planurile arheologice de cercetare.

În timpul săpăturilor am efectuat o prierighează la Coada Lacului, spre Sucutard, pe malul opus, vis à vis de situl neolitic, pe un drum care se reamenajază pentru sondele de gaz. Astfel am identificat locuiri din mai multe epoci: neolitic (culturile Starčevo-Criş şi Iclod), sfârşitul epocii bronzului (cultura Noua), roman şi medieval timpuriu. Pe valea ce iese în acea zonă sunt urme de locuire dacică. Deasupra acestor locuiri este un platou care a fost ras pentru organizarea de şantier a unei sonde de gaz, distrugându-se un sit (nu ştim de ce tip) ce a aparţinut culturii Coţofeni, probabil un tumul. Materialele rezultate din prierighează au fost prelucrate şi inventariate, pentru a se completa lista descoperirilor arheologice din zonă.

Informații suplimentare online

Raportul 4101 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro
